

Alfréd chemik

Obviněný Alfréd pracoval jako chemik v laboratoři. Věda pro něj byla vším, a tak není divu, že ještě ve svých čtyřiceti letech byl starým mládencem. V domě, ve kterém bydlel, měla svůj byt také hezká sousedka Věra, která však na Alfrédovy nesmělé pokusy o sblížení reagovala odmítavě. Alfréd se proto rozhodl, že ji s pomocí vědy „přesvědčí“ nebo alespoň potrestá za to, že se k němu chová odmítavě. Konkrétně chtěl Věru pod hrozbou polití kyselinou přinutit, aby mu dala několik polibků. V domácí laboratoři si k tomuto účelu vydestiloval půl litru jedu (kyseliny flourovodíkové)¹, v sobotu večer počkal na svou vyvolenou v parku, kam chodívала běhat, i s půllitrovkou kyseliny fluorovodíkové. Když se Věra k němu přiblížila, Alfréd jí nejprve vyznal lásku a potom ji požádal, aby mu dovolila políbit ji na ústa. Řekl jí, že když mu nedovolí políbit ji na ústa, postříká ji obličej kyselinou, což její hezkou tvářičku jistě poškodí.

Věra však zareagovala jinak, než si bláhový Alfréd představoval. Nejprve mu uštědřila facku a vytrhla mu láhev s kyselinou z ruky. Alfréd dostal strach a dal se na útěk. Věra ho začala pronásledovat, když ho dostihla, vychrstla mu kyselinu do obličeje, aby viděl, co jí chystal. Tím způsobila Alfrédovi poleptání kůže v obličeji, které mělo za následek 3 týdny pracovní neschopnosti a současně ztrátu zraku na jednom oku.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíte jednání Alfréda ? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíte jednání Věry ? Odůvodněte.
3. Jak trestněprávně posoudíte jednání Alfréda v případě, že jeho domácí laboratoř, ve které byly skladovány různé chemikálie, včetně hořlavin, v naprosto nevyhovujících podmínkách při ignorování bezpečnostních předpisů, při neopatrné manipulaci Alfréda vybuchla a při následném požáru lehla popelem pronajatá kůlna, ve které byla laboratoř umístěna. Kůlna byla na osamělém místě a požárem byla majiteli kůlny způsobena škoda 300.000 Kč. Současně byla zničena požárem i veřejná telefonní stanice, čímž byla telefonnímu operátorovi způsobena škoda ve výši 30.000 Kč. Odůvodněte.

---

¹ Kyselina fluorovodíková je uvedena v příloze č. 1 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., a jedná se tedy o chemickou látku považovanou za jed.

4. Posuďte kauzu pro případ, že kůlnu s laboratoří zapálil Alfréd sám, zdrcen ze svého milostného neúspěchu. Ostatní skutkové okolnosti zůstávají stejné jako v předchozí otázce (kůlna na osamělém místě, škoda majiteli kůlny, škoda provozovateli telekomunikačních služeb). Odůvodněte.
5. Předpokládejme, že Alfréd převzal usnesení o zahájení trestního stíhání ve středu 6. 1. 2016. Kdy (kterého dne) nabude usnesení právní moci v případě, že proti němu Alfréd ani jeho obhájce nepodá stížnost? Kterého dne je usnesení vykonatelné? Odůvodněte.
6. Obviněný Alfréd si zvolil obhájce JUDr. Čejku, který však byl velmi zaneprázdněný a z toho důvodu se bez omluvy nedostavil k hlavnímu líčení, které muselo být odročeno, ačkoli byl obhájce řádně a včas o konání hlavního líčení vyrozuměn. Předseda senátu usnesením následně rozhodl o jeho vyloučení jako zvoleného obhájce z obhajování. Byl postup předsedy senátu v souladu s trestním řádem? Odůvodněte.
7. Při veřejném zasedání o odvolání, které podal obžalovaný Alfréd, odvolací soud zjistil, že Alfréd po vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem I. stupně onemocněl těžkou duševní chorobou, v jejímž důsledku vůbec není schopen chápat smysl a obsah soudního jednání. Jak bude odvolací soud dále postupovat? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Alfréd chemik – řešení

1. Jednání Alfréda posoudíme jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zák.

Zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. se dopustí, kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, a spáchá takový čin se zbraní. Objektivní stránka trestného činu podle § 175 tr. zák. tedy záleží v tom, že pachatel jiného nutí k tomu, aby něco konal, opominul nebo trpěl, co by napadený bez donucení neučinil. Při vydírání se tak děje (i) násilím, (ii) pohrůžkou násilí nebo (iii) pohrůžkou jiné těžké újmy.

Petr nutil poškozenou Věru, aby strpěla jeho polibek pod pohrůžkou, že jinak ji poleje kyselinou. Petr tedy jiného pohrůžkou násilí nutil, aby něco trpěl. Jednalo se sice o pohrůžku bezprostředního násilí, ale polibek na ústa není pohlavním stykem, ani souloží ani jiným obdobným pohlavním stykem ve smyslu § 185 odst. 1, 2 tr. zák.

Podle § 118 tr. zák. je trestný čin spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe. Zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. Láhev s kyselinou je zbraní ve smyslu § 118 tr. zák., neboť činí útok proti poškozené důraznější. Jednání Petra proto posoudíme jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák.

Přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed. Nařízením vlády, které stanoví, co se ve smyslu § 283, 284 a 286 tr. zák. považuje za jedy, je nařízení vlády ČR č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy. Kyselina fluorovodíková je uvedena mezi chemickými látkami, které se pro účely trestního zákoníku považují za jedy. Její neoprávněná výroba je trestná podle § 283 odst. 1 tr. zák.

Skutek je souhrnem všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Oba následky byly způsobeny jedním jednáním. Jedná se proto o jeden skutek a jednání

obviněného Alfréda proto posoudíme jako jednočinný souběh trestných činů vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. a nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zák. Oba tyto (různé) trestné činy byly tedy spáchány jedním skutkem, tj. v jednočinném souběhu (nestejnorodém).

Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zák.). Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (§ 14 odst. 3 tr. zák.).

Za trestný čin vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody na dvě léta až osm let. Jedná se proto o zločin. Za trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody na jeden rok až pět let. Jde proto o přečin.

2. Jednání Věry posoudíme jako zvláště závažný zločin těžkého ublížení na zdraví podle §145 odst. 1 tr. zák.

Zvláště závažného zločinu **těžkého ublížení na zdraví** podle § 145 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví. Těžkou újmou na zdraví se podle § 122 odst. 2 tr. zák. rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví: a) zmrzačení, b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, c) ochromení údu, d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, e) poškození důležitého orgánu, f) zohyzdění, g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, h) mučivé útrapy, nebo i) delší dobu trvající porucha zdraví.

Věra vylila Petrovi do obličeje silnou žiravinu, ačkoli věděla, že mu tím může způsobit vážné zranění a pro případ, že mu jej způsobí, byla s tím srozuměna. U nepřímého úmyslu pachatel ví, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, je s tím srozuměn. Na takové srozumění se pak usuzuje z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný, a to ať už by šlo o jeho vlastní zásah, nebo o zásah někoho jiného. Věra tedy jednala v nepřímém úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zák.].

Ztráta zraku na jednom oku je poškozením důležitého orgánu podle § 122 odst. 2 písm. e) tr. zák. Nejedná se ztrátu nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí podle § 122 odst. 2 písm. d) tr. zák., neboť postižený při dobré funkci druhého oka může číst, psát apod. Oslabení zraku zde není tak podstatné. Viz č. II/1965 Sb. rozh. tr. Poleptání kyselinou v obličeji je pak zohyzděním podle § 122 odst. 2 písm. f) tr. zák.

Věra nejednala v nutné obraně (§ 29 tr. zák.), neboť útok na zájmy chráněné trestním zákonem již skončil (Petr se dal na útěk). Jednalo se tedy o vybočení z mezí nutné obrany (*exces extenzivní*) a Věra bude trestně odpovědná za trestný čin, který svým jednáním spáchala (§ 145 odst. 1 tr. zák.).

Za trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody na tři léta až deset let, jde tedy o zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3 tr. zák.).

3. Jednání obviněného Alfréda posoudíme jako přečin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti podle § 277 odst. 1 tr. zák.

Přečinu poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti podle § 277 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo z hrubé nedbalosti zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí provoz obecně prospěšného zařízení. Alfréd čin spáchal z vědomé a hrubé nedbalosti [§ 16 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák.], neboť znal podmínky, za kterých chemikálie skladuje a že jsou nevyhovující, tedy věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Ignorování bezpečnostních předpisů také svědčí o jeho zřejmé bezohlednosti k zájmům chráněným trestním zákonem.

Obecně prospěšným zařízením (§ 132 tr. zák.) se rozumí veřejné ochranné zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelní pohromě, obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům, ochranné zařízení proti úniku znečišťujících látek, zařízení energetické nebo vodárenské, podmořský kabel nebo podmořské potrubí, zařízení a sítě elektronických komunikací a koncová telekomunikační a rádiová zařízení, zařízení držitele poštovní licence, zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a svislých zákazových nebo příkazových dopravních značek a dopravních značek upravujících přednost. Veřejná telefonní stanice je zařízením elektronických komunikací a je tedy takovým obecně prospěšným zařízením (viz č. 59/1978 Sb. rozh. tr.).

V daném případě se nejedná o trestný čin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustí, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Škoda nikoli nepatrná je částka nejméně 5.000,-Kč (§ 138 odst. 1 tr. zák.), což bylo v daném případě splněno. Co však splněno nebylo, je úmyslné zavinění. Petr jednal ve vztahu ke způsobení požáru nedbalostně. Nejedná se ani o trestný čin obecného ohrožení z nedbalosti podle § 272 tr. zák., neboť výbuchem a následným požárem nebyli vydáni lidé (nejméně 7) v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu (nejméně 5.000.000,-Kč), neboť kůlna stála na osamělém místě a její hodnota byla 300.000,- Kč.

Za trestný čin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti podle § 277 odst. 1 tr. zák. je možno uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, jde tedy o přečin (§ 14 odst. 2 tr. zák.).

4. Jednání obviněného Alfréda posoudíme jako jednočinný souběh přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. a zločinu poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 2 písm. a) tr. zák.

Přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Alfréd úmyslně zapálil kůlnu s laboratoří a způsobil tak majiteli kůlny škodu ve výši 300.000,-Kč a provozovateli telekomunikačních služeb škodu ve výši 30.000,-Kč. Jedná se o větší škodu (§ 138 odst. 1 tr. zák.). Alfréd jednal v úmyslu přímém [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zák.].

Alfréd rovněž úmyslně zničil veřejnou telefonní stanici, která je obecně prospěšným zařízením (§ 132 tr. zák.). Dopustil se tak zločinu poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 2 písm. a) tr. zák., kterého se dopustí, kdo zničí obecně prospěšné zařízení. Alfréd jednal ve vztahu ke zničení veřejné telefonní stanice v úmyslu nepřímém, kdy chtěl zničit kůlnu s laboratoří, kterou úmyslně zapálil a přitom věděl, že při požáru může zničit i telefonní stanici a pro případ, že se tak stane, byl s tím srozuměn [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zák.].

Skutek je souhrnem všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Oba následky byly způsobeny jedním jednáním. Jedná se proto o jeden skutek a jednání obviněného Alfréda proto posoudíme jako jednočinný souběh přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. a zločinu poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného

zařízení podle § 276 odst. 2 písm. a) tr. zák. Oba tyto (různé) trestné činy byly tedy spáchány jedním skutkem, tj. v jednočinném souběhu (nestejnorodém).

Za trestný čin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zák. lze uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, jde tedy o přečin (§ 14 odst. 2 tr. zák.). Za trestný čin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení podle § 276 odst. 2 písm. a) tr. zák. lze uložit trest odnětí svobody na jeden rok až šest let, jde tedy o zločin (§ 14 odst. 3 tr. zák.).

5. Usnesení o zahájení trestního stíhání nabude právní moci v úterý 12. 1. 2016 a vykonatelné je ve středu 6. 1. 2016.

Podle § 140 odst. 1 písm. b), bod aa) tr. řádu je usnesení pravomocné, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, ale ta nebyla ve lhůtě podána, což je situace popsána v zadání. Lhůta pro podání stížnosti je třídenní (§ 143 odst. 1 tr. řádu). Začíná běžet dnem následujícím po doručení, poslední den připadl na sobotu, tj. na den pracovního klidu, takže posledním dnem, kdy mohl obviněný Alfréd podat stížnost, bylo pondělí 11. 1. 2016 (srov. § 60 tr. řádu). Jelikož stížnost podána nebyla, usnesení nabylo právní moci dnem poté, tj. v úterý 12. 1. 2016.

Usnesení je vykonatelné, i když dosud nenabylo právní moci, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, avšak nepřiznává jí odkladný účinek (§ 140 odst. 2 tr. řádu). To je případ i usnesení o zahájení trestního stíhání, proti kterému sice lze podat stížnost, avšak ta nemá odkladný účinek (§ 160 odst. 7 tr. řádu). Toto usnesení je tedy vykonatelné dnem doručení, tj. ve středu 6. 1. 2016.

6. Postup předsedy senátu byl v rozporu s § 37a odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. řádu.

Trestní řád umožňuje soudu v závažných případech rozhodnout o vyloučení advokáta jako zvoleného obhájce z obhajování. Předseda senátu a v přípravném řízení soudce rozhodne i bez návrhu o vyloučení advokáta jako zvoleného obhájce z obhajování, jestliže se obhájce opakovaně nedostaví k úkonům trestního řízení, při nichž je jeho účast nezbytná, ani nezajistí účast svého zástupce, ačkoliv byl řádně a včas o takových úkonech vyrozuměn (§ 37a odst. 1 písm. b) tr. řádu).

Znak „opakovaně“ je splněn, jestliže se obhájce za stanovených okolností nedostaví k úkonům trestního řízení alespoň dvakrát (č. 42/2003 Sb. rozh. tr.), což v tomto případě splněno nebylo.

Podle § 37a odst. 3 tr. řádu před rozhodnutím o vyloučení obhájce předseda senátu a v přípravném řízení soudce umožní obviněnému a obhájci, aby se k věci vyjádřili, a v rozhodnutí k tomuto vyjádření přihlédně. Předseda senátu tak nepostupoval a porušil trestní řád v ustanovení § 37a odst. 3.

7. Odvolací soud trestní stíhání podle § 255 odst. 1 tr. řádu přerušil a to z důvodu podle § 173 odst. 1 písm. c) tr. řádu.

Není-li obviněný pro duševní chorobu, která nastala až po spáchání činu, schopen chápat smysl trestního stíhání, státní zástupce trestní stíhání podle § 173 odst. 1 písm. c) tr. řádu přerušil. Pokud tato skutečnost vyjde najevo až v odvolacím řízení, odvolací soud trestní stíhání podle § 255 odst. 1 tr. řádu přerušil. Rozsudek soudu I. stupně přitom nebude rušit.

V daném případě nepůjde o důvod nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. g) tr. řádu, neboť ze zadání nevyplývá, že by duševní choroba Alfrédovi trvale znemožňovala chápat smysl trestního stíhání.